

Posudek na diplomovou práci. Mgr. Jana Šenkýře: *Vysílání v roušce – sonda do výroby zpravodajství České televize vprostřed koronavirové krize.*

Vše je často dílem okamžiku a náhody, někdy i té historické. Ještě koncem února tohoto roku jsem se svým diplomantem Janem Šenkýřem řešil koncept závěrečné práce, načtenou literaturu, realizované a již i autorem přeepsané rozhovory pro jeho zvolené téma o *Etice rozhovoru v orální historii*. 11. března byly uzavřeny vysoké školy, tentokrát, kvůli koronavirové epidemii, která postupně znehybnila celou společnost. Nikdo z vyučujících netušil, jak na novou situaci zareagovat. Spolu s kolegy z našeho magisterského oboru OH-SD jsme naše studenty vyzvali, aby ve svém okolí realizovali orálně historické rozhovory. Ani jsme možná netušili, s jak velkým ohlasem se tato výzva setká. Krom mnoha jiných se ozval i Jan Šenkýř, s nápadem, že by natočil rozhovory v redakci Zpravodajství ČT, kde sám pracuje. A jelikož byla situace velmi hektická, za další dva dny (23. 4.) mi poslal email, kde krom jiného stálo: „... tak by mě lákalo během května a června pořádit rozhovory s deseti kolegy ještě „za tepla“ a během léta odevzdat první diplomku na koronavirové téma! ... novinářský instinkt mi velí zvolit sebedestruktivní variantu, samozřejmě je to v tuto chvíli atraktivnější, naléhavější, důležitější – co naplat, když je člověk původem žurnalista, tak to v něm nějak je. Je to výzva“. Práce o etice OH tak šla stranou. Jan Šenkýř zanechal ze dne na den veškeré přípravné práce na původní diplomové práci (všechny natočené rozhovory, písemné prameny či nastudovanou literaturu) a pustil se do zcela nového tématu.

Hlavním záměrem diplomové práce bylo přiblížení činnosti redakce *Událostí* v době koronakrize prostřednictvím orální historie, resp. zmapování a analyzování zpravodajství veřejnoprávního média během pandemie.

Diplomová práce přibližuje exkluzivní prostředí tvorby zpravodajství, minimálně pokud jde o českou žurnalistiku. Je zřejmé, že projekt mohl vzniknout jen díky existující důvěře jednotlivých narátorů vůči tazateli. Insiderství se v tomto případě ukázalo jako zřejmá výhoda.

Diplomant realizoval deset orálně historických rozhovorů, spíše strukturovaných interview. V terénním výzkumu, přestože jde o výzkum kvalitativní, se J. Šenkýř snažil udržet i genderovou vyrovnanost (5 mužů + 5 žen) a věkovou kohortu narátorů rozprostřít vcelku velmi široce (rozdíl v datu narození nejmladší narátorky a té nejstarší činil 30 let). Vedle realizovaných rozhovorů práce obsahuje velké množství, především internetových pramenů, obsahující různá aktuální prohlášení politiků, epidemiologů, lékařů, a to jak v domácí, tak i v mezinárodní perspektivě.

J. Šenkýř hojně využil i literaturu věnující se orální historii u nás i ve světě.

Diplomová práce je hned v několika ohledech průkopnická. Především se jedná o historii, která není dosud ukončená, i když jsme si mnozí mysleli, že korona krize ustává, pravdou je, že stále neznáme výsledek, tj. konečný účet, které lidstvo, Českou republiku nevyjímaje, bude muset zaplatit v rovině obětí, zdraví, ekonomiky, politiky, občanských práv atd. Poprvé jsme svědky události, pro níž nemáme historické srovnání. „Španělská chřipka“ proběhla před téměř 100 lety v jiném geopolitickém uspořádání, a především v době, kdy lidé sami ani netušili, že jsou svědky celosvětové pandemie. Konec konců, autor na tuto skutečnost upozorňuje, když se věnuje pandemiím, resp. informacím o nich, ale i nové situaci – sledování různých katastrof i válek v přímém přenosu (s. 17).

Diplomant se kromě hlavního badatelského záměru věnuje rovněž i metodě orální historie, například, když jí srovnává s žurnalistikou. Mnohé paralely jsou více než zajímavé, již proto, že se J. Šenkýř cítí a pohybuje na pomezí obou disciplín. Možná by se dalo k práci žurnalisty, (např. na s. 20) na okraj zmínit, že kromě toho, že žurnalisté obecně reflektují dobu a události, sami (prostřednictvím šéfredaktorů/majitelů) často rovněž formují agendu zpravodajství.

Dobrý postřeh J. Šenkýř prokázal, když píše, že orální historici budou muset, tak jako žurnalisté při podobně aktuálně vedených výzkumech počítat s větší reakcí veřejnosti (čím je událost čerstvější reakce veřejnosti je silnější). Jen na okraj lze poznamenat, že orální historici jsou si podobné zkušenosti vědomi, a že ji zaznamenávají, byť třeba v trochu jiných obměnách i 31 let po konkrétní události, např. pádu režimu v roce 1989 a neutuchající diskuse historiků, laiků nebo pamětníků o charakteru komunistického režimu.

Často na některé samozřejmosti, které se časem stávají nesamozřejmými neupozorňuji, ale v tomto případě bych rád vyzdvihnuo styl autorova psaní, které je poutavé, stylisticky propracované s mnoha metaforami. Zaujala mě ta o „*všednosti*“ a fotbalovém utkání (s. 21) nebo o žurnalistech sedících ve „*zběsile rozjetém vlaku*“ nahlíženého ze všech možných perspektiv (s. 57).

J. Šenkýř v jednotlivých tematických kapitolách vypráví příběh moderátorů a redaktorů ČT v době pandemie, nejen pro laika zajímavých pasáží o organizaci zpravodajství až po vyjádření dvojjediných rolí moderátorů, profesionálů v branži na straně jedné, po role rodičů vlastních dětí, resp. děti nejohroženější generace – vlastních rodičů, na straně druhé. Čtenář se tak může seznámit s úsměvným příběhem a dilematem nad nákupem zboží „do zásoby“ u známé moderátorky, ale také hlubší, přemýšlení o smyslu vlastní práce, kdy jedna z narátorek v rozhovoru prozrazuje. „*Myslím si, že už je toho moc i z naší strany a že ten strach z toho možná máme zčásti také na svědomí*“.

Tematické kapitoly přinášejí jedinečný vhled diplomanta, s mnoha tématy, která by mohla být v budoucnu dále detailněji zkoumána, a to jak samotným diplomantem, v případném navazujícím doktorském programu nebo jeho následovníky na oboru OH-SD. Janu Šenkýřovi přeji vše dobré v jeho budoucím profesionálním i osobním životě.

Diplomovou práci Jana Šenkýře doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou výborně (1).